

RAAD VAN BESTUUR – D rvb 491
3 maart 2011

Aandachtspunten FOV bij evaluatie participatiedecreet

In het kort

Minister Schauvliege kondigde een evaluatie van het participatiedecreet aan. Waar nodig, doet zij deze evaluatie in samenwerking met de minister voor Sport (Muyters) en Jeugd (Smet) die mee verantwoordelijk zijn. De bedoeling is dat de administratie een evaluatie heeft afgerond in april. Daarna zullen de ministers hun beleidsconclusies trekken.

In deze nota geven we een kort overzicht van de maatregelen in het decreet, waarna we de focuspunten aangeven die de FOV, vanuit de sector, wil hanteren bij de evaluatie van het decreet.

Deze nota passeerde de werkgroepen van de FOV, om aan te vullen, te corrigeren,...

Verder verloop:

- De FOV maakt deelt uit van de SARC. Binnen deze adviesraad wordt een eigen evaluatie voorbereid. Dit mondt wellicht in maart uit in een advies.
- Via deze nota worden de (algemene) elementen aangestipt die we vanuit onze sector willen inbrengen bij de voorbereiding van het advies.
- We willen deze elementen ook hanteren om onze verdere rol in beleidsbeïnvloeding op te nemen.

1 Het participatiedecreet

Het participatiedecreet (of voluit: het decreet houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie aan cultuur, jeugdwerk en sport) beoogt zoveel mogelijk burgers te laten 'deelnemen' en 'deelhebben' aan sport, cultuur en jeugdwerk in Vlaanderen.

Heel wat mensen participeren niet of onvoldoende aan het reguliere cultuur-, jeugdwerk- en sportaanbod: ze ervaren participatiedrempels. Deze drempels zijn van diverse aard en vragen een specifieke aanpak. Het participatiedecreet werkt aan:

- Verbreding: zoveel mogelijk mensen participatiekansen geven
- Verdieping: op een aantal 'kansengroepen' die een zekere 'uitval' vertonen bij hun deelname aan sport, jeugdwerk en cultuur en die 'maatwerk' vereisen.

Het decreet heeft een flankerende functie en is opgevat als een ondersteuning van bestaande decreten. Het participatiedecreet heeft drie doelstellingen:

- een groter en meer divers publieksbereik
- het verhogen van de culturele competentie
- de verbreding van het cultuurbegrip zelf

Volgende kansengroepen worden onderscheiden:

- personen met een handicap
- mensen in armoede

- gedetineerden
- personen met een diverse etnisch-culturele achtergrond
- gezinnen met kinderen

Het participatiedecreet trad in werking op 1 januari 2008.

2 Drie grote lijnen

Het participatiedecreet bevat een veelheid aan maatregelen. Men zou deze in drie “soorten” kunnen onderverdelen (we duiden in vet en cursief aan waar de bijzondere belangstelling van de FOV naar uitgaat, omwille van de expliciete link met het sociaal-cultureel volwassenenwerk).

1. Het meerjarig ondersteunen van enkele participatie-instellingen en expertise-verenigingen

Participatie-Instellingen

- Cultuurnet Vlaanderen
- Stichting Lezen
- Demos

De Rode Antraciet

Expertiseverenigingen

- Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk
- Verenigde Verenigingen
- Vlaams Netwerk waar Armen het Woord Nemen
- Minderhedenforum
- Intro
- Start to Walk

2. Verbreding van de participatie: methodes om brede groepen aan te spreken:

- ***Het aanbod Podium***
- Evenementen
- Cultuur- en sportgemeente
- Projecten leesbevordering
- Hobbyverenigingen

3. Verdieping: maatregelen voor kansengroepen

- Bibliotheekwerking in gevangenenissen
- ***Lokale Netwerken Vrijtijdsparticipatie***
- ***Praktijkgerichte, laagdrempelige educatie kansengroepen***
- ***Projecten voor kansengroepen***
- Projecten Gemeenschapscentra

Buiten categorie: Proeftuinen

3 Onze bezorgdheden

Participatieprojecten: regulier of niet?

Ons voornaamste aandachtspunt is het feit dat het voor structureel gesubsidieerde sociaal-culturele organisaties moeilijk is om in het participatiedecreet ingang te vinden.

Organisaties die werken met en voor een specifieke doelgroep en/of die bepaalde methodische deskundigheid in huis hebben, kunnen moeilijk een beroep doen op de participatieprojecten. Het is niet gemakkelijk om een “aansluitingspunt” te vinden dat het “uitsluitingspunt” in de projectoproep omzeilt (meerwaarde voor de organisatie/sector). De reactie van de adviescommissie is vaak dat een project deel uitmaakt van de reguliere werking van de sector. Het is niet duidelijk of dit een structureel probleem is of een probleem van afweging door de commissie.

Tegelijk wordt opgemerkt dat andere organisaties voor de uitvoering van hun goedgekeurde participatieprojecten dan wel geregeld een beroep doen op de organisaties die met de doelgroep werken, bijvoorbeeld voor het uitwerken van vormingspakketten, voor het ‘aanleveren’ van mensen,...

We zijn ervan overtuigd dat sociaal-culturele organisaties prominenter in beeld kunnen komen bij een verdere, gerichte ontwikkeling van het participatiebeleid. Zo blijkt bijvoorbeeld opnieuw uit de cultuurparticipatie-survey, die in februari werd bekend gemaakt, dat het belang van de ouders, het gezin,... niet te onderschatten is om participatie te bevorderen.

Er is veel meer participatie-expertise aanwezig in de sector, dan uit de lijst van de ondersteunde participatieprojecten blijkt. Het zou voor het doel van het participatiebeleid veel effectiever zijn als deze expertise ook ten volle kan worden ingeschakeld. Alle initiatieven die bruggen bouwen en bestaande bruggen versterken, moeten aanspraak kunnen maken op deze projectmiddelen uit het participatiedecreet. Bovendien willen we wijzen op het belang van “deelnemen” én “deelhebben”: Beide elementen zijn belangrijk: enerzijds het toeleiden van mensen naar het aanbod en vice versa en anderzijds het kansen geven aan mensen om zelf producent, mede-beslisser, cultuurmaker,... te zijn. Ook op dit tweede, moeilijker, spoor moet stevast worden ingezet.

Projectmiddelen zijn zinvol. Zij kunnen iets op gang zetten waar men anders geen tijd of middelen voor heeft. Dit soort projecten kan achteraf worden ingebed in de reguliere werking. Om dit te doen heeft men wel een looptijd van 1 tot 2 jaar nodig met minimum een halftijdse werkracht.

Het probleem stelt zich ook dat, wanneer deze projecten effectieve resultaten boeken en uitgroeien tot projecten met een potentiële structurele werking, deze een kans zouden moeten kunnen krijgen op structurele financiering. Deze financiering blijft vandaag dikwijls moeilijk tot onmogelijk bij andere decreten. De overgang van succesvolle projecten binnen het participatiedecreet naar andere (sector-)decreten zou ook best beleidsmatig worden opgevolgd, zodat waardevolle initiatieven niet dreigen te verdwijnen, alleen maar omwille van formele redenen.

Moeilijke procedures

Met name voor de maatregelen waar (ook) lokale vrijwilligers in beeld komen, zijn de procedures dikwijls moeilijk en/of liggen de verwachtingen ten aanzien van deze vrijwilligers soms zeer hoog. We denken hierbij bv. aan:

- Het feit dat vrijwilligers van verenigingen van en voor mensen in armoede ten volle mee participeren aan het lokale overleg met de gemeentelijke diensten en het OCMW: dit is niet evident en vraagt veel (ook landelijke) ondersteuning. Bovendien wensen we hier een belangrijker accent op toeleiding gelegd te zien; Onder dit hoofdstuk zien we ook dat dit weinig soelaas biedt voor de kleinere gemeenten.
- De moeilijk toepasbare procedures in verband met de praktijkgerichte, laagdrempelige educatie van kansengroepen;
- Het aanbod Podium biedt zowel kansen aan afnemers als aan potentiële artiesten. Toch vragen we ook hier een dubbele screening op toegankelijkheid: enerzijds voor

potentiële afnemers, maar ook op het niveau van het aanbod. De criteria zijn soms zeer statisch om ook nieuw talent ingang te laten vinden. Deze problematiek doet zich nog scherper voor bij, bijvoorbeeld, etnisch-cultureel divers talent.

- ...

We vragen dat de procedures van maatregelen waar (dikwijls) lokale vrijwilligers in beeld komen, vanuit het oogpunt van die vrijwilligers worden geëvalueerd. Bovendien wijzen we op het belang van voldoende ruimte voor “landelijke” ondersteuning van deze vrijwilligers.

Bovendien pleiten we ervoor dat de verschillende deadlines beter bewaakt zouden worden. De beslissingen worden geregeld te laat gecommuniceerd. Dit brengt organisaties in moeilijkheden.

Proeftuinen

In het participatiedecreet is de beleidsmethode opgenomen om te werken met “proeftuinen”: een specifieke reglementering kan voor vijf jaar worden ontwikkeld om bepaalde ontwikkelingen te verkennen en vervolgens (eventueel) te laten overgaan in reguliere regelgeving.

In het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk werd, met name bij de verenigingen, ook een projectenregeling voorzien om bepaalde experimenten te ondersteunen. Deze regeling werd sinds 2010 budgettair “drooggelegd”.

De FOV stelde in zijn memorandum naar aanleiding van de Vlaamse verkiezingen 2009: *“In de lopende beleidsperiode werd het decreet verrijkt met de mogelijkheid tot experimenteren binnen de werksoort Verenigingen. De FOV vindt dit een gepaste aanpassing van het decreet. De FOV vraagt om de experimenteermogelijkheid in de komende legislatuurperiode uit te breiden tot de overige werksoorten”*.

We dringen erop aan dat, ter gelegenheid van de evaluatie van het participatiedecreet, de proeftuinformule mee wordt geëvalueerd, met het oog op soortgelijke verankeringen in sectorale regelgeving.

Concreet wordt ook het potentieel van de proeftuinen rond “Brede School” niet ten volle benut voor & vanuit het SCW. Zo zouden bijvoorbeeld heel wat (brug-)gepensioneerden (waaronder ex-leerkrachten) een brugfunctie kunnen opnemen in een ouder-ondersteuningsproject. Ook hier is de vraag hoe vrijwilligersorganisaties hier een meerwaarde kunnen betekenen.

Evaluatie van de interne en externe verhoudingen

- Interne en beleidsversnippering:
  - Het decreet zit bij drie ministers en minstens evenveel administraties. Dit zorgt voor een moeilijke opvolging en een gebrekkige communicatie.
  - Bij de evaluatie goed nagaan welke elementen beter sectoraal kunnen/moeten worden ingevuld (en dus niet transversaal).
- Criteria voor selectie, subsidie,... zijn niet altijd even duidelijk:
  - Wanneer kan men een expertisevereniging worden?
  - Welke criteria bepalen de hoogte van de reguliere en de projectmatige subsidies binnen het decreet?